

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: здобувачка IV курсу 431 групи,
денної форми навчання
Спеціальності 072 Фінанси, банківська
справа та страхування
Освітньо-професійної програми Фінанси,
банківська справа та страхування
Виговська Альона Сергіївна

Керівник: Мохненко А.С., доктор
економічних наук, професор
Рецензент: Соболев А. М.,
директор ПП "Собрі"

Івано-Франківськ, 2023

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи забезпечення фінансової стійкості підприємства	5
1.1. Сутність та фактори фінансової стійкості підприємства	5
1.2. Класифікація фінансових інструментів підприємства	7
РОЗДІЛ 2. Оцінка фінансової стійкості підприємства	11
2.1. Методи оцінки фінансового стану підприємства	11
2.2. Роль фінансових інструментів в оцінці фінансової стійкості підприємства	20
РОЗДІЛ 3. Напрями забезпечення фінансової стійкості підприємства	24
3.1. Оцінка фінансової стійкості та фінансового стану підприємства	24
3.2. Шляхи удосконалення методики оцінки фінансової стійкості підприємства	30
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36

ВСТУП

Актуальність теми. У випадку відносно дефіциту базових ресурсів і коливання попиту необхідність стратегічного ведення господарської діяльності стала реальністю для більшості компаній. Фінансова стабільність у ринковій економіці важлива, оскільки вона є вигіршною формулою порівняно з іншими підприємствами, які перебувають у фінансовій скрутї. Фінансово стїйка компанїа має наступнї переваги: стабїльнї вїдносини з контрагентом, ї їй можна запропонувати бїльш вигїднї умови завдяки довірї, що склалася в довгостроковї спївпрацї, немає ситуацїї, коли зарплата повинна бути перед працівниками, це можливїсть отримання кредитїв у комерцїйних банках, привабливї інвестицїйнї об'єкти для потенцїйних їнвесторїв.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні напрямів покращення фінансової стїйкостї підприємства.

Завдання дослідження:

- визначити сутнїсть, фактори та класифїкацїю фїнансової стїйкостї підприємства;
- проаналїзувати методи оцїнки фїнансової стїйкостї підприємства;
- визначити роль фїнансових їнструментїв в оцїнцї фїнансової стїйкостї підприємства;
- запропонувати шляхи полїпшення фїнансової стїйкостї підприємства.

Об'єктом дослідження є процес покращення фїнансової стїйкостї підприємства.

Предметом дослідження є теоретичнї та практичнї засади покращення фїнансової стїйкостї підприємства.

Методи дослідження: метод узагальнення та порівняння, метод фїнансових показникїв (абсолютних та вїдносних показникїв),

коефіцієнтний, структурно-логічний, аналітичний методи.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та фактори фінансової стійкості підприємства

Основною метою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є забезпечення фінансової стійкості організації та її оптимального шляху розвитку.

"Фінансова стійкість підприємства – це оцінка стабільності фінансового стану компанії. Фінансовий стан характеризується можливістю вільного користування коштами компанії у процесі поточної діяльності. Загальна стійкість компанії головним чином зосереджена у загальній фінансовій стійкості кожної окремої організації, так як її формування відбувається протягом усього існування і функціонування. Провідною стратегією виступає раціональне використання власних і позикових коштів підприємства. В категорії власних фінансових ресурсів знаходяться: капітал акціонерів; амортизація; чистий, нерозподілений прибуток" [15, С. 98].

Похідним від поняття «фінансова стійкість» є «фінансові зобов'язання», платоспроможність підприємства. Платоспроможність є зовнішньою ознакою фінансової стійкості і може бути віднесена до таких показників: наявність у підприємства на початку та кінці звітного періоду власних оборотних коштів, наявність вільних коштів на банківських рахунках (поточних, валютних та інших рахунках); відсутність відрахувань до бюджету, позабюджетних фондів, довгострокових прострочених зобов'язань банків, постачальників, персоналу та інших кредиторів. Багато зовнішніх і внутрішніх факторів можуть впливати на фінансову стабільність бізнесу. Внутрішня причина переважно фінансова, а зовнішня – економічна. Серед внутрішніх

факторів економісти виділяють: галузь, в якій працює підприємство, співвідношення змінних і постійних витрат, їх величину, обсяг матеріальних і фінансових ресурсів, номенклатуру виробленої продукції та наданих послуг, розмір статутного капіталу підприємства, тощо

Наступним важливим фінансовим чинником є обсяг страхових запасів, наприклад готової продукції, та обсяг оборотних коштів, наприклад грошових коштів, короткострокових фінансових вкладень тощо. Зменшення кількості листингів призводить до збільшення обсягу оборотних коштів, задіяних у виробничому процесі, підвищення ризику банкрутства, зупинки виробництва та недостатньої поставки готової продукції (у разі недостатності страхових резервів). Ринок позичкового капіталу також має істотний вплив на фінансову стійкість підприємств.

Чим більше кредитних коштів підприємство може залучити, тим вище його фінансова спроможність, але з іншого боку, існує й ризик зниження платоспроможності сучасного підприємства. Так, наприклад, низьке значення фінансового левериджу вказує на те, що керівництво не в повній мірі використовує можливості ринку запозичення капіталу для розширення виробництва, інвестування в нові проекти тощо, а високе значення цього коефіцієнта свідчить про те, що компанія має значну заборгованість. і під загрозою неплатоспроможності.

Основним внутрішнім чинником фінансової стійкості бізнесу є його менеджмент, тобто його досвід і компетентність, оскільки тільки менеджмент приймає всі відповідальні рішення, які безпосередньо впливають на господарську діяльність бізнесу, враховуючи всі зміни внутрішнього та зовнішнього середовища. бізнесу.

Зовнішні економічні фактори включають стан економіки країни, де знаходиться бізнес, платоспроможність споживачів, наявність і рівень розвитку прикладних технологій, що здійснюється через монетарну та фіскальну політику, законодавчі та регуляторні дії, а також державний контроль над бізнесом. Важливий вплив також надає бізнес-цикл, у

якому зараз перебуває економіка країни. Під час кризи знижується попит на розчинники, що призводить до відставання продажів і зниження доходів компанії, що призводить до зростання ризиків, особливо збільшення ризику банкрутства, зниження платоспроможності контрагентів і споживачів. конкуренція на ринку, оскільки не зменшиться кількість підприємств (поки найбільш фінансово нестабільні не почнуть банкрутувати), не кажучи вже про платоспроможних контрагентів і споживачів.

Можна побачити, що конкуренція також є важливим фактором зовнішнього середовища.

Фінансова стабільність підприємства значною мірою залежить від монетарної та фіскальної політики, яку проводить Національний банк України, рівня розвитку фінансових ринків країни, наявності інструментів страхування та іноземного капіталу, рівня інфляції в країні.

1.2. Класифікація фінансових інструментів підприємства

"Фінансовий інструмент – це будь-який контракт, за допомогою якого відбувається одночасне збільшення фінансових активів одного підприємства і фінансових зобов'язань (боргового або часткового характеру) іншого. Розрізняють первинні фінансові інструменти, представлені грошовими коштами, різновидами цінних паперів, кредиторської та дебіторської заборгованості по поточних операціях, і вторинні, або похідні" [17, С. 121].

Фінансові інструменти підприємства по типу активів можна поділити на:

- процентні;
- валютні;
- з плаваючим доходом;
- з фіксованим доходом;

– цінкові.

Монетарні фінансові інструменти створюються в процесі обміну, наприклад, однієї валюти на іншу. Зокрема, до них відносяться валютні еквіваленти на FOREX, які забезпечують пропозицію однієї валюти проти іншої за визначеним обмінним курсом.

Процентні фінансові інструменти припускають, що їх власники отримують певний дохід за фіксованою або плаваючою ставкою. До них відносяться, наприклад, купонні облігації та банківські депозити.

Ціновий фінансовий інструмент приносить дохід своєму власнику у вигляді збільшення його курсу обміну. Це акції, дорогоцінні метали тощо.

Фінансові інструменти підприємства поділяють на:

- інструменти ринку FOREX;
- кредитні фінансові інструменти;
- інструменти ринку дорогоцінних металів.
- інструменти ринку страхових послуг;
- біржові фінансові інструменти;

Кредитний фінансовий інструмент визначає такий договір між двома сторонами, згідно з яким одна сторона отримує позику та зобов'язується повернути її із зазначеними відсотками, а інша сторона (емітент позики) має право на суму та відсотки, що повертаються. До кредитних фінансових інструментів належать, наприклад, банківські картки.

Інструменти на міжнародному валютному ринку FOREX - це контракти на обмін однієї іноземної валюти на іншу валюту.

Біржові інструменти фондового ринку або фінансові інструменти – це різноманітні цінні папери, що обертаються на фондовій біржі. До них належать акції, ф'ючерси, опціони, депозитарні розписки тощо.

До інструментів ринку страхових послуг відносяться всі договори, укладені між двома сторонами, одна з яких зобов'язується відшкодувати

всі збитки, викликані різними видами форс-мажорних обставин, а інша сторона має право на це відшкодування.

Прикладом такого інструменту є традиційний страховий поліс.

Для формування резервів в основному використовуються інструменти ринку дорогоцінних металів, що представляють собою чисте золото, платину та срібло.

Особливістю таких інструментів є їх агностичний характер, тобто одна сторона отримує актив у вигляді дорогоцінного металу, а інша сторона не бере на себе жодних зобов'язань.

Фінансові інструменти підприємства з періоду обігу поділяються на:

- довгострокові фінансові інструменти;
- короткострокові фінансові інструменти.

Такі інструменти називаються довгостроковими і мають термін дії один рік або більше (включаючи відкриті інструменти).

Короткострокові фінансові інструменти включають фінансові інструменти зі строком погашення не більше одного року.

Фінансові інструменти класифікуються за типом зобов'язання, за яким вони виникають: боргові; часткові

До боргових фінансових інструментів належать фінансові інструменти, за якими одна сторона зобов'язана сплатити іншій стороні певну суму грошей (це зобов'язання може супроводжуватися такими умовами, як: строк платежу, наявність відсотків тощо).

Фінансовий інструмент, який дає його власнику право на певну частку в компанії-емітенті, яка випускає фінансовий інструмент, називається інструментом власного капіталу. Це акції, інвестиційні сертифікати тощо.

Фінансові інструменти підприємства за рівнем ризику поділяються на:

- з вкрай високим рівнем ризику.

- з низьким рівнем ризику;
- з високим рівнем ризику;
- із середнім рівнем ризику;
- відносно безризикові.

Короткострокові державні облігації можна назвати безризиковими фінансовими інструментами. Вони також можуть включати тверду валюту або дорогоцінні метали з коротшими інвестиційними горизонтами. Фінансові інструменти з низьким рівнем ризику включають депозити в надійних банках, на які не поширюється національна система страхування депозитів, чеки та векселі, випущені великими банківськими установами.

У найпростішому підході виділяють наступні три види фінансових інструментів: готівка в касі, поточні рахунки та валютні рахунки організації; кредитні інструменти (облігації, позики, депозити); можливості участі в статутному капіталі компанії (акції, одиниць).

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Методи оцінки фінансового стану підприємства

Економісти поділяють усі методи оцінки фінансового стану підприємства на традиційний аналіз фінансового стану та факторний аналіз. Традиційним є підхід до вивчення динаміки та складу техніко-економічних і фінансових показників. Факторний метод використовується для дослідження причин зміни техніко-економічних і фінансових показників.

В Україні прийнято використовувати традиційні методи оцінки як основу для аналізу ситуації компанії, оскільки цей метод дає повну оцінку фінансового стану, організаційних недоліків, виробництва та основних сфер діяльності. Факторний підхід використовується, коли фактори, що впливають на виробництво, не були належним чином враховані в традиційному підході. Цей метод використовується для аналізу внутрішнього фінансового аналізу методом ланцюгової підстановки. Аналіз показує вплив фактора, який негативно впливає на фінансові результати компанії, щоб усунути причину цього фактора.

Підходи до прикладного фінансового аналізу можна розділити на дві категорії: традиційні та математичні. До першої групи належить: робота з абсолютними, відносними і середніми величинами, порівняння, зведення та групування, ланцюгова підстановка. Шляхом створення фінансових показників за звітний період для порівняння їх планових значень і показників попереднього періоду.

Методи узагальнення та групування включають об'єднання інформаційного матеріалу в аналітичні таблиці. Припущення ланцюгової заміни використовується для розрахунку ступеня впливу загальних комплексних факторів на рівень загальних фінансових

показників. Суть підходу цінної заміни полягає в тому, що якщо кожна зареєстрована метрика послідовно замінюється базовою лінією, усі інші метрики вважаються незмінними. За допомогою цього проксі можна визначити, якою мірою кожен фактор впливає на загальний фінансовий показник.

На практиці вибираються наступні методи аналізу ступенів:

- вертикальний аналіз;
- горизонтальний аналіз;
- порівняльний аналіз;
- метод фінансових показників;
- факторний аналіз;
- аналіз тенденцій.

Горизонтальний аналіз – це порівняння кожного місця з періодом, що був до цього. Вертикальний (структурний) аналіз визначає структуру фінансових всіх показників для визначення впливу кожного елемента звіту на загальну ефективність. Аналіз тенденцій – порівнює кожен звітну позицію з кількома попередніми періодами та визначає тенденції. Для додаткових трендів можливі майбутні значення показника, тому виконується перспективний аналіз. Аналіз пов'язаних показників (ключових показників) полягає в обчисленні зв'язку між різними елементами звіту або позиціями різних форм звіту, щоб визначити взаємозв'язок показників.

Бенчмаркінг – це не лише внутрішній економічний аналіз комплексних даних компанії, інших компаній тощо, а й крос-економічний аналіз порівняння даних компанії та конкурентів із середнім значенням галузі та середньою значенням загальноекономічних даних.

Факторний аналіз – це аналіз впливу та окремих факторів на показники ефективності за допомогою детермінованих і стохастичних методів дослідження. Факторний аналіз можна виконувати прямо або

зворотно.

Багато математичних методів: кореляційний аналіз, регресійний аналіз та ін. увійшли в коло аналітичного розвитку значно пізніше. Методи економічної кібернетики та оптимального планування, економіки, дослідження операцій і теорії прийняття рішень, звичайно, можуть бути безпосередньо застосовані до фінансового аналізу. Усі перераховані вище методи аналізу є формальними методами аналізу. Оцінка стану власності базується на аналізі динаміки та структури активів і пасивів організації.

Аналіз прибутковості підприємства включає розрахунок наступних показників:

– рентабельність - показує величину прибутку на одиницю продажів;

– маржа чистого прибутку - показує, кількість чистого заробітку, який припадає на одиницю продукції;

– економічна рентабельність – показує ефективність, з якою використовуються всі активи компанії;

– рентабельність власного капіталу – показує, наскільки ефективно використовується власний капітал. Динаміка показника впливає на ринкову ціну.

Загалом, проаналізувавши фінансові результати діяльності підприємства, можна виявити критичні моменти в діяльності підприємства, визначити причини проблем і спланувати дії щодо їх вирішення. Стан підприємства, який залежить від фінансів – це загальне поняття. Інформація, необхідна для аналізу фінансового стану підприємства, міститься у фінансовій звітності, аудиторських висновках, операційній бухгалтерії та інших джерелах. Таким чином, методи оцінки фінансової діяльності компанії включають вибір ефективних методів для отримання фінансового аналізу грошових потоків, витрат, доходів, прибутків, фінансової стійкості, платоспроможності,

кредитоспроможності, рентабельності інвестицій та власного капіталу.

В економічних умовах багато підприємств перебувають у скрутному фінансовому стані. На діяльності підприємства негативно позначається відсутність фінансової стабільності. Зараз головним завданням будь-якої компанії є забезпечення фінансової стабільності підприємства. Для досягнення поставленої мети необхідно визначити, які фактори впливають на фінансову стійкість підприємства.

Компанія сформульована відповідно до таких фінансово життєздатних параметрів:; висока кредитоспроможність (тобто ви можете погасити кредит, сплачувати відсотки та погашати вчасно); висока рентабельність (прибутковість, яка дозволяє компанії добре та стабільно розвиватися, вирішувати проблеми та стосунки, які підтримують курс акцій компанії); висока ліквідність балансу (здатність покривати зобов'язання активами учасників і перевищувати терміновість конвертації їх у гроші), висока платоспроможність (здатність виконувати зобов'язання).

Основним показником оцінки фінансової стійкості підприємства є фінансова стійкість, а фінансова стійкість визначається комплексним показником, який відображає використання ресурсів підприємства. Фінансову стабільність необхідно розглядати комплексно, враховуючи всі аспекти бізнесу. Це впливає на ефективність фінансової стійкості підприємства.

Методичний підхід до формулювання фінансової стійкості підприємства поділяється на три групи: комплексні, коефіцієнти, кумулятивні:

1. Основою коефіцієнтного методу оцінки фінансової стійкості є розрахунки та аналізи грошових коефіцієнтів. Найпоширенішим є системний підхід до визначення фінансової стійкості. Поширені показники, які використовують вітчизняні та зарубіжні вчені для оцінки фінансової стійкості підприємств (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Система показників оцінки фінансової стійкості підприємства

№ з/п	Назва коефіцієнтів	Призначення (опис)	Методика розрахунку (за даними Форма № 1 «Баланс»)	Нормативне значення
1	Коефіцієнт автономії	Характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх запозичень. Визначається як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу	ряд.380/ряд.640	>0,5
2	Коефіцієнт фінансової залежності	Це показник, обернений до коефіцієнту автономії. Зростання цього показника обумовлює збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства	ряд.640 + ряд.380 / ряд.640 або 1 – ряд.1	<2,0 <0,5
3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Показник показує, яке частину власного капіталу використовується для фінансування по точної діяльності. Визначається як відношення власн. капіталу до оборотних активів	ряд.380/ряд.260	>0,4
4	Коефіцієнти забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	Характеризує рівень забезпеченості ресурсами для проведення незалежної фінансової політики. Визначається як відношення власних оборотних коштів до всієї величини оборотних коштів	ряд.260 + ряд.620 / ряд.260	>0,1
5	Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості)	Показник характеризує фінансову стійкість підприємства. Він показує скільки грн. власного капіталу припадає на 1 грн залученого капіталу	ряд.380 / ряд.480 + ряд.620	>1,0

6	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (коефіцієнт фінансового ризику; фінансування)	Показник зворотний попередньому. Він показує скільки грн. залученого капіталу припадає на 1 грн власного капіталу	ряд.480 + ряд.620 ряд.380	<0,5
7	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Показує, яка частина оборотних активів забезпечується за рахунок власних засобів	ряд.380 + ряд.080 ряд.260	>0,1
8	Коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна	Показує скільки грн. реальних активів припадає на 1 грн. вартості майна. Цей коефіцієнт характеризує потенційні можливості активів підприємства	ряд.030 + ряд.100 ряд.2800 + ряд.120 + + ряд.270 ряд.280	>0,5
9	Коефіцієнт поточних зобов'язань	Характеризує питому вагу поточних зобов'язань в загальній сумі джерел формування	ряд.620 ряд.480 +ряд.620	>0,5
10	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел формування	ряд.480 ряд.480 + ряд.620	<0,2
11	Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Характеризує рівень забезпеченості необоротних активів власними коштами	ряд.080ряд.380	>0,5

2. Агрегований підхід базується на визначенні сукупної фінансової стійкості. Цей підхід доповнює наведений вище, оскільки існує чотири типи поточної фінансової стійкості компанії. Три показники забезпеченості основними джерелами інвестування відповідають трьом показникам ресурсної забезпеченості джерелами фінансування (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Зведена таблиця за типами фінансової стійкості

Показник	Тип фінансової стійкості			
	абсолютна стійкість	нормальна стійкість	нестійкий стан	кризовий стан
$\Phi^B = K_B - З$	$\Phi^B \geq 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$
$\Phi^T = K_{B.ПЗ} - З$	$\Phi^T \geq 0$	$\Phi^T < 0$	$\Phi^T < 0$	$\Phi^T < 0$
$\Phi^O = K_O - З$	$\Phi^O \geq 0$	$\Phi^O < 0$	$\Phi^O \geq 0$	$\Phi^O < 0$
Стисла характеристика	Висока платоспроможність: підприємство не залежить від кредитів	Нормальна платоспроможність: ефективне використання позикових коштів — висока дохідність виробничої діяльності	Порушення платоспроможності: необхідне залучення додаткових джерел	Неплатоспроможність підприємства — межа банкрутства

3. Комплексний підхід дозволяє комплексно оцінити рівень фінансової стійкості підприємства. Це можна застосувати на практиці, особливо в період економічної кризи, коли старі економічні зв'язки корпоративної групи розриваються, а нові зв'язки групи з партнерами зацікавлені в достатній фінансовій стабільності. Показники фінансової стійкості при цьому підході характеризують стан і структуру активів фірми та наявність джерел покриття. При такому підході система показників фінансової стійкості представлена двома групами (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Характеристика показників фінансової стійкості, визначеної за
інтегральним підходом

Назва показника	Суть показника	Алгоритм розрахунку	Взаємозв'язок з іншими показниками
1. Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами (Зв.о.к)	Характеризує ту частку матеріальних оборотних активів, що фінансується за рахунок власних оборотних коштів	ВОК: МОА, де ВОК – власні оборотні кошти, МОА – матеріальні оборотні активи	Кман, Кп.а, Кд.п, Кр.с, Кз.с
2. Коефіцієнт маневреності власних коштів (Кман)	Відображує мобільність власних джерел коштів	ВОК: ВК, де ВК – обсяг власного капіталу	Зв.о.к, Кп.а, Кд.п
3. Індекс постійного активу (Кп.а)	Характеризує частку основних засобів та не-оборотних активів у складі власних джерел коштів	ОЗ: ВК, де ОЗ – основні засоби та інші необоротні активи	З в.о.к, Кман, Кд.п, Кр.с, Кз.с
4. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кд.п)	Дає оцінку інтенсивності використання підприємством довгострокових позикових коштів на відновлення та розширення	ДК: ВК, де ДК – обсяг довгострокового капіталу підприємства	Кман, Зв.о.к, Кп.а, Кн.з, Кз.с

5. Коефіцієнт накопичення зносу (Кн.з)	Слугує для оцінки ступеня фінансування, заміни та оновлення основних засобів за рахунок їх зносу	З: Пб.в, де З – нарахована сума зносу, Пб.в– первісна балансова вартість основних засобів	Кд.п
6. Коефіцієнт реальної вартості майна (Кр.в)	Характеризує рівень виробничого потенціалу підприємства	(ОЗ+ВЗ+МВ+ +МШП): А, де ОЗ – вартість основних засобів; НВ – вартість незавершеного виробництва; ВЗ – вартість виробничих запасів; МШП – вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів	Зв.о.к, Кп.а, Кз.с
7. Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	Відображає залежність підприємства від позикових коштів	ПК: Вк, де ПК – обсяг позикового капіталу підприємства	Зв.о.к, Кп.а, Кд.п, Кр.в

Такий підхід привабливий тим, що кожен показник показує зв'язок з іншими показниками при його реалізації. Ви також можете використовувати загальні показники змін у фінансовій стабільності компанії, щоб повністю оцінити фінансовий стан цього методу.

Цей показник є основною перевагою даного підходу, оскільки за допомогою композитного показника можна оцінити фінансову стійкість і виявити негативні тенденції при їх зміні.

Таким чином, численні способи визначення фінансової стійкості компанії демонструють поширеність цієї концепції. Фінансова стабільність означає здатність компанії гарантувати пропорційне зростання, зберігаючи достатній кредит. У таких випадках доцільним може бути дослідження, засноване на комплексному поєднанні двох підходів: використання загальних показників зміни фінансової стійкості фірм, що надає можливість оцінки загальної динаміки та зміни фінансового стану фірм на даний момент. Фінансова стійкість, пов'язана з фінансовим станом та призначенням на основі чотирьох типів поточної фінансової стійкості (абсолютна та нормальна фінансова стійкість, нестабільність, критичний стан компанії). За допомогою такого підходу ви можете визначити, до якого типу вони належать, і відповідати прогнозу компанії в міру зміни фінансової стабільності.

2.2. Роль фінансових інструментів в оцінці фінансової стійкості підприємства

До фінансових інструментів компанії належать цінні папери. Цінний папір - документ, який підтверджує право власності власника цінного паперу або відносини позики з емітентом. Відомі такі основні види цінних паперів: облігації, векселі, акції, державні облігації. Акція - це коштовні папери, що дають право власнику брати участь у власності акціонерного товариства. Акціонери мають право отримувати частину прибутку їх товариства у вигляді дивідендів і брати участь в управлінні товариством. Існує різниця між звичайними і привілейованими акціями. Останній поєднує ознаки звичайних акцій та облігацій. Як і звичайні акції, вони є безстроковими, тобто дійсні, поки існує компанія, яка їх випустила. На відміну від облігацій, компанії, які випускають привілейовані акції, не зобов'язані викуповувати їх у акціонерів після закінчення будь-якого періоду (хоча це дозволено за певних

регламентованих обставин). На відміну від звичайних акцій, привілейовані акції мають фіксовану суму дивідендів, яка, як і облігації, встановлюється як відсоток від номінальної ціни акції.

Акції пропонують можливість отримати дохід, але сума цього доходу не відома заздалегідь і навіть не гарантована взагалі. Точна сума визначається компанією, яка випустила акції, і залежить від доходу, який компанія отримала того року. Щоб отримувати стабільно високі доходи від акцій, вам необхідно постійно стежити за змінами ринку та новинами з фондових бірж, купувати та продавати ці цінні папери. Акції являють собою внесок їх власників (акціонерів) до статутного капіталу товариства. Акціонери є колективними власниками активів компанії і забезпечують частину прибутку від діяльності компанії. Відмінною рисою акцій є те, що вони не мають фіксованого терміну служби, і їх власники отримують дивіденди, поки бізнес успішний.

Клас акцій характеризується великою диверсифікацією. Акції розрізняють за емітентом, тобто за акціонерними товариствами, фондовими біржами, банками, інвестиційними фондами та корпораціями. З точки зору прав акціонерів акції поділяються на звичайні (прості акції) і привілейовані. Прості акції мають один голос у рішеннях загальних зборів акціонерів і беруть участь у розподілі чистого прибутку після розподілу доходу від облігацій і дивідендів за привілейованими акціями. Розмір дивідендів на одну просту акцію визначається загальними зборами акціонерів і може збільшуватися або зменшуватися залежно від результатів фінансової діяльності товариства. За сприятливих ринкових умов акції можуть бути продані за курсом, який у кілька разів перевищує ціну покупки. Однак, коли фінансове становище компанії погіршується, не тільки ціна акцій падає, але й сума їх дивідендів також зменшується або зводиться до нуля.

Акції привабливі для інвесторів, які готові взяти на себе ризик і скористатися різницею обмінних курсів між ціною купівлі та продажу

цінних паперів.

Вексель - це письмове зобов'язання суворо визначеної форми.

Це дає його власнику необмежене право вимагати від боржника або акцептанта сплати зазначеної в ньому суми. Розрізняють прості та переказні векселі. Простий вексель видається позичальником (векселедавцем) і містить платіжні зобов'язання перед кредиторами (векселедержателем). Переказний вексель (переказний вексель) виписується кредитором (трасатом) і містить розпорядження боржника (трасата) сплатити визначену суму третій особі (трасату) або власнику. Різновидом переказного векселя є депозитний сертифікат, який є письмовим свідоцтвом банку-емітента про внесення капіталу, що підтверджує право вкладника або його правонаступника на отримання суми вкладу та процентів після закінчення зазначеного терміну.

Казначейська облігація - це цінний папір, який дає право власнику отримати фіксовану суму з купону як сплату основного боргу та доходу.

Опціон – це короткостроковий цінний папір, який дає його власнику право купити або продати інший цінний папір за певною ціною протягом певного періоду часу контрагенту, який обіцяє скористатися цим правом за грошову премію.

Фінансові ф'ючерси – це стандартні короткострокові контракти на купівлю чи продаж певного цінного паперу за визначеною його ціною протягом узгодженого певного періоду часу. Якщо власник опціону може відмовитися від реалізації свого права, тим самим втративши грошову премію, яку він сплатив контрагенту, то ф'ючерсний контракт повинен піти далі.

Варрант – це цінний папір, який виражає право придбати акції емітента за певною ціною протягом певного періоду часу (зазвичай кілька років).

Облігація – це цінний папір, який підтверджує зобов'язання емітента відшкодувати власнику цінного паперу його номінальну

вартість у формі фіксованих процентних платежів протягом визначеного періоду, якщо інше не зазначено в умовах випуску.

Облігації можуть випускати держава, акціонерні та приватні компанії. Облігації забезпечують збереження заощаджень через регулярний додатковий прибуток і тому представляють інтерес для дуже обережних інвесторів, які прагнуть зберегти свій капітал і отримати невеликий, але точно гарантований дохід. Облігації мають свою класифікацію. Вони можуть бути різними: за емітентом (емітентом) можуть бути державними, міськими, фірмовими; за видом доходу - дисконтними (без фіксованого доходу), купонними (з фіксованим доходом) і плаваючим курсом; за можливістю обміну - можливі. Кабріолет і неконвертований.

Щоб визначити інвестиційну якість цінного паперу, інвестор повинен отримати таку інформацію: чим займається будь-яка компанія, який її прибуток? Яка ціна паперу та тенденція її зростання; чи є у емітента резерви та джерела збільшення капіталу; чи має емітент високий рівень довіри; чи є у компанії план розвитку?

Інвестиційні інститути також надають інвесторам певні гарантії. Перш ніж дозволити продаж цінного паперу, фондова біржа, інвестиційна фірма або фонд повинні перевірити надійність цінного паперу та його продавця. Кожна фондова біржа має суворі правила щодо допуску до операцій з цінними паперами та гарантій клієнтам, а критеріями відбору цінних паперів можуть бути розмір чистого прибутку, вартість активів і випуск коштовних паперів. Одною з важливих передумов оцінювання якості цінних паперів є об'єктивна оцінка фінансового стану та діяльності емітента.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Оцінка фінансової стійкості та фінансового стану підприємства

Проведено оцінку фінансового стану та фінансової стійкості на підприємства, яке займається переробкою та вирощування сільськогосподарської продукції.

Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства протягом 2018- 2020 рр. Дані наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства за період з 2018 до 2020 рр.

Показники	Роки			Відхилення +,- порівняно з 2020	
	2018	2019	2020	2018	2019
Дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, товарів, послуг)	35540	37943	42430	6890	4487
Валовий прибуток (збиток)	4550	5281	8288	3738	3007
Чистий прибуток (збиток)	-224	1013	2251	2475	1238
Середньорічна вартість основних засобів	3726	3460	4278	553	818
Рентабельність діяльності підприємства, %	-0,74	3,19	6,39	-	-

Якщо проаналізувати дані, наведені в табл. 3.1 Можна зробити висновок, що існує загальна тенденція до покращення діяльності фірм

протягом досліджуваного періоду. У 2020 році продажі зросли на 4487 грн. порівняно з 2019 роком. У 2020 році рівень доходу компанії зріс ще більше: порівняно з 2018 роком він зріс на 6890 гривень.

Що стосується валового прибутку компанії, то він також зріс за досліджуваний період. У 2020 році валовий прибуток значно зростає, а масштаб зменшиться в 1,2 рази порівняно з попереднім роком.

Загалом підприємства були прибутковими протягом періоду дослідження. Цей факт свідчить про рівень чистого прибутку (збитку) підприємства. За даними табл. 3.1, можна сказати, що найбільший збиток підприємство припало на 2018 рік, коли збиток становив 224 грн.

Виникнення такої ситуації в основному пов'язане з фінансово-економічною кризою, наслідки якої зачіпають не лише фінансовий сектор, а й реальний виробничий сектор. У 2019 році ситуація стабілізувалася, що дозволило отримати прибуток у розмірі 1013 грн.

Важливим показником фінансового стану сучасного підприємства є рівень рентабельності (відношення чистого прибутку (збитку) до чистого прибутку).

Виходячи з цього показника за період 2018-2020 рр. (-0,74%, 3,19%, 6,39%), можна сказати, що підприємство знаходиться в стабільному фінансовому становищі і будь-яка його діяльність наразі не є збитковою.

Загалом компанія мала стабільний фінансовий стан протягом досліджуваного періоду, про що свідчать фінансово-економічні показники її операційної діяльності. Як зазначалося раніше, існує багато способів оцінити фінансову стійкість компанії, які враховують характеристики компанії та різні набори показників.

По-перше, ми використовуємо перший підхід, ідентифікуючи три складові типи фінансової стійкості (аналізуючи покриття власного капіталу, довгострокового капіталу та загального капіталу запасами та витратами на вартість підприємства).

Таблиця 3.2.

Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості підприємства
протягом 2018- 2020 рр., тис. грн.

№ п/п	Показник	Роки			Абсолютне відхилення до 2020	
		2018	2019	2020	2018	2019
1	Власний капітал	7051	8234	10916	3865	2682
2	Необоротні активи	3750	3529	4319	569	790
3	Довгострокові зобов'язання	2980	2345	1307	-1673	-1038
4	Поточні зобов'язання	1751	3664	3233	1482	-431
5	Запаси	1934	3994	5712	3778	1718
6	Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0
7	Власні джерела формування запасів (ряд.1 -ряд. 2) (Дв)	3301	4705	6597	3296	1892
8	Власні і довгострокові позикові джерела формування запасів (ряд.7+ряд.3) (Двп)	6281	7050	7904	1623	854
9	Загальна величина основних джерел формування запасів (ряд.8+ряд.6) (Дз)	6281	7050	7904	1623	854
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд.7- ряд.5) (ΔДв)	1367	711	85	-1282	-626
11	Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів (ряд.8-ряд.5) (ΔДвп)	4347	3056	2192	-2155	-864
12	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів (ряд.9- ряд.5) (ΔДз)	4347	3056	2192	-2155	-864
Тип фінансової стійкості		Абсолютна фінансова стійкість				

Таблиця 3.3

Аналіз відносних показників фінансової стійкості підприємства
протягом 2018-2020 рр.

№ п/п	Показники	Роки		
		2018	2019	2020
1	Коефіцієнт автономії	0,598	0,578	0,706
2	Коефіцієнт заборгованості	0,402	0,422	0,294
3	Коефіцієнт фінансової залежності	1,67	1,73	1,416
4	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,851	0,743	0,791
5	Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу	0,671	0,73	0,416
6	Коефіцієнт фінансового левериджу	0,423	0,285	0,12
7	Коефіцієнт фінансової залежності капіталізованих джерел	0,297	0,222	0,107
8	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,703	0,778	0,893
9	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	0,411	0,439	0,592
10	Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,468	0,571	0,604

На основі розрахованого потрійного показника фінансової стійкості визначили тип фінансової стійкості підприємства на період 2018-2020 рр.

Фінансова стабільність на найближчі два роки абсолютна. Таку позитивну ситуацію можна пояснити зростанням власного капіталу компанії на 2682 грн у 2020 році, порівняно з 2019 роком, (32,6%) та зменшення довгострокових зобов'язань підприємства на 1038 грн. (44,3%).

При цьому власні джерела постачання суттєво перевищують витрати на ресурси, власні надлишкові оборотні кошти, надлишкові власні та довгострокові позикові джерела фінансування, надлишкові джерела резерву основних засобів для основної вартості основних засобів. Підприємства характеризуються абсолютною фінансовою стійкістю.

Абсолютна стабільність фінансового становища підприємства свідчить про те, що розмір оборотних коштів перевищує обсяг матеріальних і нематеріальних ресурсів господарської одиниці. Надлишок основних оборотних коштів або сума власних оборотних коштів і виробничих ресурсів дорівнює. Усі джерела додаткових ресурсів збільшаться з 2020 року, що свідчить про покращення фінансової стабільності компанії. За результатами аналізу фінансової стійкості підприємства можна зробити висновок, що воно може здійснювати господарську діяльність та отримувати прибуток з точки зору економічної самостійності та ймовірно зберігатиме такий статус підприємства. Відносний індексний аналіз поєднується з абсолютним індексним аналізом, при цьому враховуються відповідні показники (коефіцієнти) фінансової стійкості підприємства.

З цією метою ми визначаємо деякі показники, які найкраще визначають рівень фінансової стійкості, структуру джерел фінансування ресурсів фірми та незалежність джерел фінансування фірми.

За цими показниками можна зробити висновки про фінансову стійкість бізнесу. Коефіцієнт автономії 2018 закінчив рік на рівні 0,6-0,7, обидва значення $> 0,5$. Це отримало позитивні відгуки, що свідчить про те, що організація не залежить від джерел фінансування.

Рівень автономії зріс на 0,1% між 2018 і 2020 роками, що свідчить про те, що компанії менш залежать від джерел фінансування. Коефіцієнт боргу низький, і зниження у 2020 році також є позитивним фактором.

Значення коефіцієнта фіскальної залежності відповідає

нормативному значенню (<2), позитивним є зниження на 0,1 у 2020 році порівняно з 2019 роком.

Значення довгострокової фінансової незалежності знизилася на 0,06 у 2020 році, що свідчить про зменшення частки джерел коштів, які компанії можуть використовувати для своєї діяльності в довгостроковій перспективі. Коефіцієнт заборгованості до власного капіталу у 2018 році = 0,671, тобто 0,671 гривні на одну гривню власних коштів. Позикові кошти. У 2019 році він становив 0,73, що свідчить про збільшення боргу.

Однак у 2020 році значення коефіцієнта впало до 0,416, що свідчить про скорочення запозичень. Коефіцієнт фінансової незалежності джерел капіталізації з кожним роком зростає. Він показує суму, на яку щорічно власний капітал компанії перевищує її довгостроковий капітал. Коефіцієнт власних оборотних коштів у 2020 році зріс і його значення було позитивним. З нього видно, що 0,41 ліквідних активів у 2018 році (0,44 у 2019 році; 0,59 у 2020 році) фінансуються за рахунок власних оборотних коштів компанії.

Коефіцієнт мобільності власних коштів 2018 року складав 0,47, у 2020 році – 0,6. Його важливість свідчить про здатність підприємства зберегти оборотні кошти і, при необхідності, поповнити їх за рахунок власних джерел. Зростання значення цього коефіцієнта є позитивним явищем. Розраховані на основі цього показники фінансової стійкості компанії свідчать про те, що компанія є фінансово стабільною, має незалежні джерела фінансування та має достатні кошти.

Тим не менш, фінансову стабільність підприємства можна зміцнити, а загальну фінансову ситуацію покращити:

- більш широке використання фінансових інструментів у діяльності особи з урахуванням значень індексу синхронності та часового лагу, що відповідають регіону розташування підприємства, з метою визначення очікуваної норми прибутку на фінансові інструменти;
- лістинг акцій компанії та підвищення її

конкурентоспроможності;

– оптимальне співвідношення структури капіталу підприємства, включаючи використання фінансових інструментів як засобів фінансування, на основі методу розриву витрат з урахуванням життєвого циклу підприємства;

– підвищення інноваційної складової розвитку підприємства з метою підвищення довгострокового потенціалу та прибутковості діяльності на основі створення конкурентних переваг.

3.2. Шляхи удосконалення методики оцінки фінансової стійкості підприємства

Оцінку фінансової стійкості підприємства можна запропонувати за такими напрямками:

1. Підготовка

1.1. Визначити мету, завдання та завдання аналізу, спланувати аналіз та визначити умови його проведення.

Мета - фінансова стабільність підприємства.

Мета - знайти можливі шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства. Розробіть робочий план аналізу відповідно до вимог керівництва.

1.2 Розробити систему оцінювання та аналізу критеріїв визначення об'єктів дослідження. Оціночні показники - середньорічна вартість (загальна та різна) активів і активів підприємства, абсолютні та відносні показники фінансової стійкості. Показники аналізу — активи та структура активів, стандарти оцінки, статус відповідності, структурна динаміка, середньорічний приріст, абсолютне значення 1% приросту тощо.

1.3 Зібрати та підготувати необхідну інформацію (перевірити її достовірність, забезпечити порівняння даних тощо).

Збирати статистичну та бухгалтерську інформацію, перевіряти достовірність даних річного звіту.

1.4. Вибір методів і методик дослідження

Методи—горизонтальний та лонгітюдний аналіз, аналіз трендів, фінансові показники, факторний аналіз, комплексний аналіз тощо.

1.5. Призначити керівників та виконавців. Підрядник – економіст, експерт. Менеджер - ТТГ.

1.6 Вибір обладнання та представлення результатів аналізу. Обладнання – ПК, програмне забезпечення, калькулятори тощо. Формат відображення результатів тестування: таблична форма, кількість таблиць, послідовність групування, реквізити.

2. Основний

2.2 Детальний аналіз наявної інформації про показники фінансової стійкості підприємства за обраним методом аналізу. Розрахунок критеріїв аналізу фінансової стійкості компанії та створення адаптивних таблиць аналізу.

2.3 Фактичні значення критеріїв оцінки фінансової стійкості порівнюються з критеріями, плановими показниками на розглянутий період, фактичними величинами (періодом) минулих років тощо.

2.4 Визначити та кількісно визначити причини зміни фінансової стабільності в часі. За критеріями оцінки для визначення фінансової стійкості суб'єкта господарювання проводиться факторний аналіз (в залежності від необхідності та глибини аналізу).

2.5 Зробіть висновки за результатами аналізу. Попередні висновки за результатами аналізу надаються головному бухгалтеру.

3. Підсумковий

3.1 Експертна оцінка результатів випробувань. Результати аналізу затверджуються фінансовим директором. Підведіть підсумок аналізу.

3.2 Дана розробка базується на аналізі пропозицій щодо вдосконалення управління фінансовою стійкістю.

Рис. 3.1. Модель оцінки фінансової стійкості підприємства

Для оцінки фінансової стійкості фірми можна запропонувати наступну модель (рис. 3.1).

Запропонована методика оцінки фінансової стійкості суб'єктів господарювання дасть можливість більш ефективно проводити цю оцінку та розробити обґрунтовані рекомендації щодо покращення фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ

Фінансова стійкість – характеристика фінансового стану підприємства, яка відображає ступінь відповідності або невідповідності встановленому типу плану на кожному етапі реалізації фінансової стратегії за сформованого та прогнозованого стану зовнішнього середовища. Багато зовнішніх і внутрішніх факторів можуть впливати на фінансову стабільність компанії. Внутрішня причина переважно фінансова, а зовнішня – економічна. Основним внутрішнім чинником фінансової стійкості підприємства є його менеджмент, тобто його досвід і компетентність, оскільки тільки менеджмент приймає всі відповідальні рішення, які так чи інакше впливають на господарську діяльність підприємства, враховуючи всі зміни у внутрішній та зовнішній середовищі бізнесу.

Фінансовий інструмент — це контракт, який одночасно збільшує фінансові активи одного підприємства та фінансові зобов'язання іншого підприємства.

Основні фінансові інструменти включають грошові кошти, види цінних паперів, кредиторську та дебіторську заборгованість від поточних операцій, а також субординовані або похідні інструменти. Кредити та позики є одними з найпоширеніших фінансових інструментів на фінансових ринках. Фінансові інструменти поділяються на: кредитні фінансові інструменти, інструменти валютного ринку, інструменти ринку страхових послуг, біржові фінансові інструменти, інструменти ринку дорогоцінних металів. Кредитний фінансовий інструмент передбачає договір між двома сторонами, згідно з яким одна сторона отримує позику та обіцяє погасити її із зазначеними відсотками, а інша сторона має право на повернуту суму та відсотки.

Економісти поділяють усі методи оцінки фінансового стану підприємства на традиційний аналіз фінансового стану та факторний

аналіз. Традиційним є підхід до вивчення динаміки та складу техніко-економічних і фінансових показників діяльності підприємства.

Факторний метод використовується для дослідження причин зміни техніко-економічних і фінансових показників. В Україні прийнято використовувати традиційні методи оцінки як основу для аналізу ситуації компанії.

Він дає повну оцінку фінансового стану, організаційних недоліків, виробництва та основних сфер діяльності. Цей метод аналізу використовується для внутрішнього фінансового аналізу методом ланцюгової підстановки.

Підприємство спеціалізується на вирощуванні та переробці сільськогосподарської продукції, вирощуванні овочевих рослин різного призначення як у закритому, так і у відкритому ґрунті. Кризові явища загрожують фінансовій стійкості підприємств, але для циклічного розвитку економіки виникнення кризових явищ є само собою зрозумілим. Тому необхідно виявити економічну кризу у фінансовій стійкості підприємства та своєчасно вжити заходів щодо подолання кризи, складністю якої є управління фінансовою стійкістю.

Управління фінансовою стабільністю компанії залежить від прийнятих рівнів ризику та прибутковості та типу фінансової політики, яку реалізує компанія, оскільки від цього залежить фінансова стабільність. Для підтримки фінансової стабільності в довгостроковій перспективі важливо регулювати ціну реалізації готової продукції за рахунок мінімізації постійних витрат підприємства та посилювати заходи з доставки продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Астахов В.Ф. Аналіз фінансової стійкості фірми і процедури, пов'язані збанкрутством. – К., 2013. – 312 с.
2. Базюк Н.Ю. Шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства на основі оцінки його фінансового стану / Базюк Н.Ю., Кремсал Г.А. // Підприємництво. – 2013 – № 19 (241). – С. 144-146.
3. Батьківський А. М. Методологічні проблеми вдосконалення аналізу фінансової стійкості підприємства промисловості / Батьківський А.М. // Економіка, підприємництво та право. – 2011 – № 1 (1). – С. 42-44.
4. Боровік Л. В., Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Роль шкільної освіти в розвитку молодіжного підприємництва. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8737> . DOI: [10.32702/2307-2105-2021.3.6](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.6)
5. Борщук І.В. Показники фінансової стійкості як складова виміру ефективності функціонування підприємства / І.В. Борщук, О. В. Глушко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2015. – № 722. – С. 17–21.
6. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
7. Інвестиційно-фінансові механізми еколого-орієнтованого розвитку регіонів: звіт про НДР (заключний) / Кер. С.В. Похилько. - Суми : СумДУ, 2014. - 50с.
8. Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / Кизим М. О., Забродський В. А., Зінченко В. А., Копчак Ю. С. –Х.: Вид. дім «ІНЖЕК», 2013. – 144 с.
9. Карнаушенко А.С., Петренко В.С., Боровік Л.В. Сучасні тенденції та перспективи розвитку європейського ринку страхування. *Таврійський науковий вісник. Серія Економіка*. 2022. №14. С. 85-94

10. Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Основні відмінності між спільними підприємствами та іншими формами міжнародних партнерських відносин. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 1 (44). С. 101

11. Кован С.Є. Фінансова стійкість і її оцінка для запобігання банкрутству підприємства // Кован С.Є., Кочетков О.П. // *Економічний аналіз: теорія і практика*. – 2019. – № 15.

12. Кокурин Д.І., Шулдик Т.Д. Оцінка активів організації // *Фінанси*. – 2015. – № 3. – С.59-61.

13. Кравченко М. С. Сутність фінансової стійкості промислового підприємства / М. С. Кравченко // *Вісник економічної науки України* – 2014.

14. Любушин Н.П., Лещева В.Б., Дьякова В.Г. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства: навчальний посібник для вузів // Під редакцією проф.Н.П. Любушина. – К.: ДАНА, 2019. – 447 с.

15. Носов П.Л. Сучасна класифікація оборотних активів. *Економіка і держава*. 2014. № 7. С. 43-46.

16. Петренко В. С., Карнаушенко А. С., Боровік Л. В. Факторинг: сутність, види та його переваги в фінансовій діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9551> (дата звернення: 02.04.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.11.14](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.14)

17. Петренко В.С., Федорчук О.М., Карнаушенко А.С. Аналіз сучасного стану державної підтримки аграрних підприємств України. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 2(51). С. 93-98

18. Петренко, В., Карнаушенко, А.. Поняття краудфандингу та його роль в національній економіці. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2020, №2, 140-150. URL:<http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/59>

19. Петренко В.С., Карнаушенко А.С., Шепотіло В.О. Дивідендна політика міжнародних креативних корпорацій. *Інвестиції практика та*

досвід. 2021. №23. С. 38-452

20. Петренко В.С., Карнаушенко А.С., Танклевська М.С. Кредитування як основне джерело фінансування підприємництва. *Економіка та держава*. 2021. №12. С. 41-47

21. Поддєрьогін Л.Д. Фінанси підприємств. К. : КНЕУ, 2006. 552с.

22. Рєпіна І.М. Активи підприємства: таксономія, діагностика та управління. К. : КНЕУ, 2012. 274 с.

23. Ринок фінансових послуг: підручник. [Текст] / В.П. Унінець-Ходаківська, О.І.Костюкевич, О.А. Лятамбор. – К.: Кондор, 2009. – 484 с.

24. Рожелюк В. Роль фінансових інструментів в аналітичній оцінці фінансового стану підприємства / В. Рожелюк, Н. Хархут // Економічний аналіз. – 2008. – №3 (19). – С. 220-223.

25. Танклевська Н.С., Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Ізраїльський досвід післявоєнного відновлення економіки. *Науковий вісник Льотної академії*. 2022. №6. с. 20-28

26. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств. К.: МАУП, 2004. – 328 с.

27. Фінанси: Навчальний посібник // Під ред.проф. Ковальова А.М. – К. : Фінанси і статистика, 2015. – 334 с.

28. Шепелевич В. В. Проблеми в управлінні оборотними активами ташляхи їх подолання. *Агросвіт*. № 14, 2014. С. 73–80.

29. Ящук Д. Л. Дослідження методології управління оборотними активами машинобудівних підприємств в умовах кризи. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 32. С. 252-257.

30. Mokhnenko A. Human capital cost accounting in the company management system / Т.Hilorme, I.Perevozova, L.Shpak, A.Mokhnenko, Y.Korovchuk // *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.

31. Mokhnenko A. Formation of account of reservoir expenses model /

I.Perevozova, A.Mokhnenko, L.Mykhailyshyn, O.Stalinska, O.Vivchar // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.

32. Mokhnenko A. Identification of Efficiency Factors for Control over Information and Communication Provision of Sustainable Development in Higher Education Institutions / I.Gontareva, M.Borovyk, V.Babenko, I.Perevozova, A.Mokhnenko // WSEAS Transactions on Environment and Development. – 2019. – № 15. – P. 593-604.3

33. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.

34. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.

35. Mokhnenko A. Modeling of economic security of the enterprise at change of investment maintenance / S.Bondarenko, H.Tkachuk, I.Klochan, A.Mokhnenko, I.Liganenko, V.Martynenko // Studies of Applied Economics. – 2021. – № 39(7).

36. Mokhnenko A. Innovative Paradigm of Management Accounting and Development of Controlling in the Entrepreneurship / A.Sakun, I.Perevozova, O.Kartashova, O.Prystemskyi, A.Mokhnenko // Universal Journal of Accounting and Finance. – 2021. – Vol. 9, №4.

37. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.Мохненко, К.Мельникова, О.Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.

38. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю

підприємства на основі застосування системного підходу / А.Мохненко, О.Федорчук, О.Протосвіцька / Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.

39. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A.Mokhnenko, O.Fedorchuk, K.Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.

40. Мохненко А.С. Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу / А.Мохненко, К.Мельникова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2021. – № 42. – С. 45-49.

41. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.

42. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.

43. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

44. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності

підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

45. Mokhnenko, A. Partner relationship assessment methodology / I.Perevozova, N.Daliak, A.Mokhnenko, T.Stetsyk, V.Babenko // International Conference on Distributed Sensing and Intelligent Systems (ICDSIS2020): (Agadir, Morocco 01-03 February 2020). – Agadir, 2020.

46. Мохненко А.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору економіки / А.С. Мохненко // Сучасний стан та пріоритети розвитку системи обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів господарювання агропромислового сектору економіки: монографія. – Херсон: Айлант, 2018. – С. 158-167.

47. Mokhnenko A. Development of a regional marketing system / A.Mokhnenko, I.Perevozova // 3rd International Conference on Economic Research (ECONALANYA2019): (Alanya, Turkey 24-25 October 2019). – Alanya, 2019.

48. Мохненко А.С. Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко // Структурна модернізація економіки: прогностичні сценарії та перспективи розвитку регіону: монографія. – Херсон: ПП "Вишемирський", 2018. – С. 276-284.

49. Fedorchuk A., Petrenko V., Karнаushenko A. Innovative infrastructure as the framework for the development of regional enterprises competition. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту Серія: економіка і менеджмент*. 2019. 2 (27), с. 126-133.

URL: https://suem.edu.ua/sites/default/files/2021-01/visnik_2_27_2019.pdf#page=23

50. Мохненко А.С. Модель організаційно-економічного механізму логістичної системи підприємства / А.С. Мохненко, О.Б. Наумов, О.О. Чмут // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2023. – № 48. – С. 45-49.

51. Мохненко А.С. Маркетинг як інструмент ефективного функціонування логістичної системи підприємства / А.С. Мохненко, О.О. Чмут // Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі в smart-суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри: колективна монографія / За наук. ред. І. В. Перезової. – Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. – С. 136-160.

52. Мохненко А.С. Organizational and economic mechanism for the development of an enterprise in the IT-sphere / А.С. Мохненко, О.О. Чмут, А.А. Романов // Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів: міжнар. наук.-прак. конф. (м. Івано-Франківськ, 03-04 листопада 2022 р.). – Івано-Франківськ, 2022. – С. 281-282.

53. Мохненко А.С. Організаційно-економічний механізм управління сталим розвитком підприємства / А.С. Мохненко, О.О. Чмут // Сталій розвиток економіки, суспільства та підприємництва: міжнар. наук.-прак. конф. (м. Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р.). – Львів, 2023. – С. 281-282.